

ФУНКЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНФЛІКТУ

доц. Сабадаш В.В.

Темпи залучення матеріальних ресурсів у суспільно-економічні відносини становлять суттєву загрозу стійкому економічному розвитку й екологічній безпеці як окремих територій, так і держав [1, 2]. Досить часто неефективна ресурсна політика економічних суб'єктів є чинником екологічних конфліктів (ЕК) [3, 4], основними з яких є: 1) за типом: а) „земельні”; б) „водні”; в) „лісові”; г) „мінеральні”; д) „продовольчі”; е) „асиміляційні” і ж) комплексні; 2) за територіальною ознакою: а) глобальні; б) міжнародні; в) національні; г) регіональні; д) локальні; 3) за ієрархією учасників: а) міждержавні; б) міжкорпоративні; в) міжнаціональні (міжетнічні); г) міжгрупові; д) між індивідуумом і групою; 4) за належністю учасників: а) конфлікт держав; б) користувачів; в) власників; г) посередників; д) прийдешніх поколінь; 5) за напрямом дії: а) горизонтальні; б) вертикальні і в) змішані; 6) за ступенем прояву: а) відкриті і б) латентні (приховані); 7) за чинниками (причинами): а) конфлікт, керований дефіцитом ресурсу і б) конфлікт, керований надлишком ресурсу (детальну характеристику див. [5, 6]).

Відповідно до типу ЕК виділяємо такі рівні їх врегулювання: локальний (місцевий), регіональний, національний, міжнародний.

Методи, які можуть бути використані сторонами для врегулювання ЕК, можуть мати таку спрямованість: 1) політичну (міждержавні угоди, домовленості тощо); 2) інституційну (нормативи, законодавчі і правові акти, правила тощо); 3) технологічну (норми, стандарти, ліміти, переміщення виробництв, впровадження новітніх технологій тощо); 4) фінансово-економічну (тарифне і нетарифне регулювання, перерозподіл фінансових потоків, допомога, компенсації тощо); 5) торгіву (ліцензування, обмеження, заборони тощо); 6) інноваційно-інформаційну (зближення рівнів соціально-економічного розвитку, обмін знаннями, досвідом, навичками, екологічна освіта, доступ до інформації, пропаганда, консультації тощо); 7) соціокультурну (спільність екологічних інтересів, підвищення життєвого рівня, соціальна підтримка тощо).

Коузер Л.А. вважав, що конфлікт може мати як інтеграційні, так і дезінтеграційні наслідки [7]. ЕК як соціальне явище [4] може виконувати як негативні, так і позитивні функції у соціально-економічних системах (рис. 1).

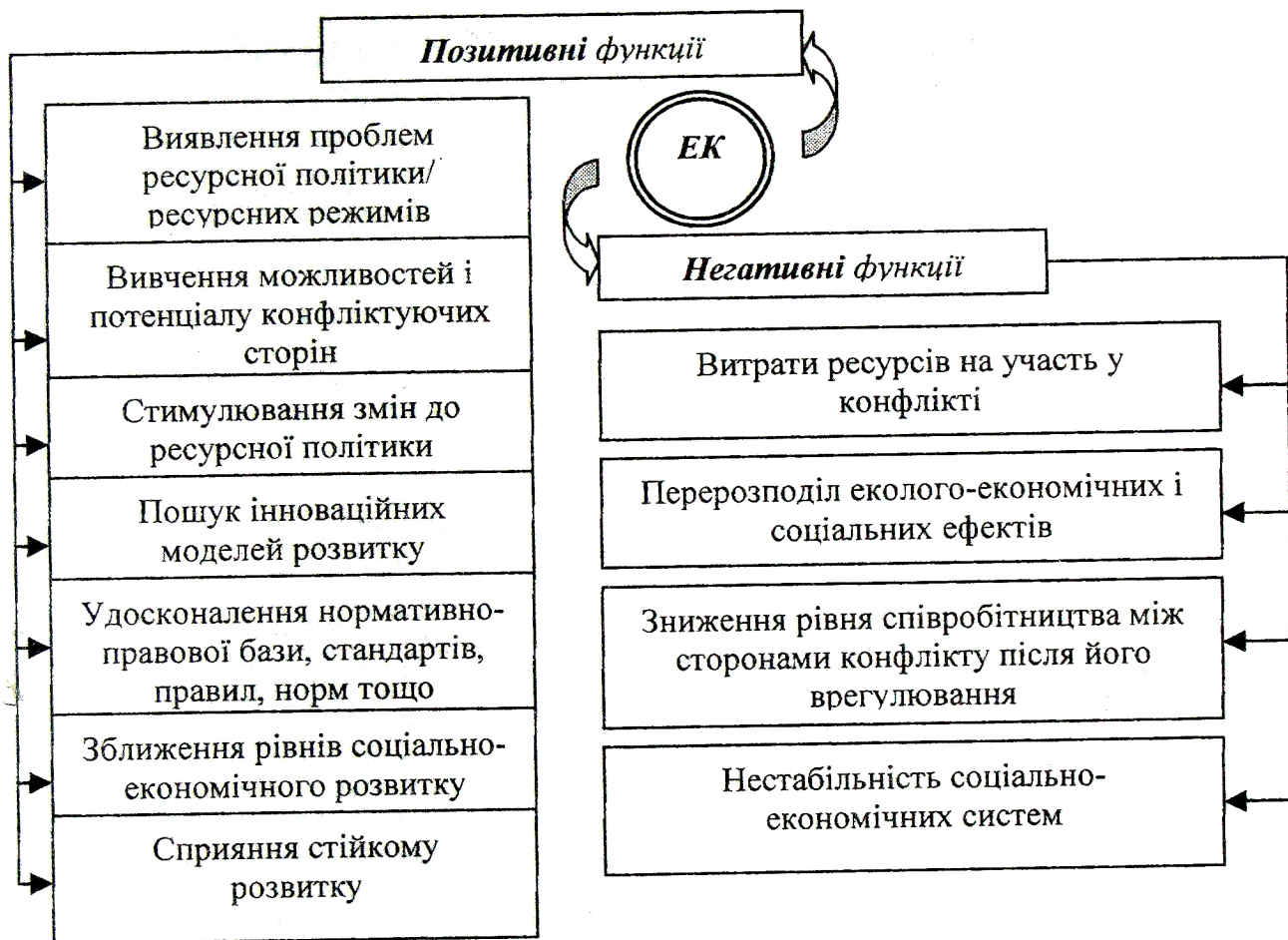

Рис. 1 Основні функції екологічного конфлікту

Список літератури

1. Мельник Л.Г., Сабадаш В.В., Калашник С.Д. Екологические конфликты и сотрудничество в глобальной экономике / Методы решения экологических проблем: Монографія / Под ред. Л.Г. Мельника и В.В. Сабадаша. – Сумы: Винниченко Н.Д., ОАО „СОТ” изд-во „Козацький вал”, 2005. – С. 245-269.
2. Сабадаш В.В. Тенденції сучасної ресурсної політики у забезпеченні еколого-економічної безпеки // Механізм регулювання економіки. – 2007. – № 2. – С. 50-59.
3. Сабадаш В.В. Екологічні конфлікти у сучасній системі природокористування // Механізм регулювання економіки. – Сумы: ВТД “Університетська книга”, 2004. – № 4. – С. 73-79.
4. Сабадаш В.В. Соціально-економічні виміри екологічного конфлікту // Механізм регулювання економіки. – Сумы: ВТД “Університетська книга”, 2006. – № 2. – С. 190-201.
5. Сабадаш В.В. Екологічні конфлікти у системі суспільних відносин соціально-економічного розвитку територій // Земельні відносини і просторовий розвиток в Україні: матеріали Міжнар. наук. конф. – У двох частинах (Київ, 13-14 квітня 2006 р.) / НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. Редкол.: Данилишин Б.М. (відп. ред.), Бистряков І.К., Новоторов О.С., Ніколаєнко Т.С., Кучер О.О., Осипенко В.М. – К.: РВПС України НАН України, 2006. – Ч. I. – С. 95-98.
6. Сабадаш В.В. Типологія екологічних конфліктів // Механізм регулювання економіки. – 2007. – № 1. – С. 22-34.
7. Coser L.A. The Functions of Social Conflict. – London: Free Press, 1956.